

LANDSCHAPSARCHITECT LOUIS LE ROY:

„Vroeger dacht ik dat een boer
een natuurmens was.Nu weet ik dat het alleen een fabrikant
in de openlucht is.“

„Een tuin die geen cent aan onderhoud kost“

• LOUIS LE ROY

• Vijfhonderd soorten planten en bomen hebben zich in de tuin van Louis Le Roy verenigd tot een harmonisch geheel

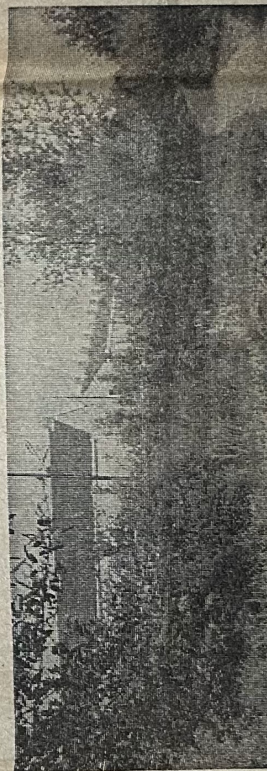
Meneer Jansen komt van een flat in een eengezinswoning. Bij het enkele boeken over tuinaanleg, schijft zich laarzen, een spa, een hark, een grasmachine, een heggeschaar, een baal turfstrooisel en een zak gedroogde boemest aan en gaat aan de slag. Weken lang beukt hij zijn door het kantoorleven zacht geworden lijf af, moet af en toe met masseerolite, vriendelijke woorden en een heet bad op de been gelopen worden, maar dan is het zo ver en met in zijn ogen de blik van een man die de natuur heeft verslagen op eigen terrein, strekt hij de kromme rug en zegt: „Vrouw, de bodem is gereed voor je plantjes“, waarna hij in een leunstoel ploft om zeer tevreden met zichzelf een glaasje te drinken en een sigaretje te roken.

voor niets heeft iemand de regenworm, de ploeg der menheid genoemd. Als je gaat spitten, dan donder je de rotzool in elkaar. Die tuinboeken zijn flauwekul. Die zijn alleen maar om de economen te verkopen, die niet nodig zijn. Zelf heb ik een spa, een schoffel en een hark en dat is zat. Het is onpluist om alles uit de grond te bliksemen. In het paitn maar een klimaat. De grond bij een nieuwbouwhuis is platgestampt. Je moet gewoon wachten totdat het dynamisch proces van de natuur zich hersteld heeft. Het is niet de wenselijkheid voor humus zorgen, laat die moer voor humus zorgen en die afgevalen bladen.

gen, Utrecht en waarschijnlijk Deventer. Een graafveld is het einde van de fantasie. Een klein bos moet half oersamen en half oersamen worden opgebouwd. Maar in Nederland heb je alleen produktiebos, dat moet leveren voor de economie. Een bos, waar je doorheen kunt lopen, is niet zo erg als een lekeviesheid.

Slakken

Inde van de theorie. We gaan de tuin in. Het is geen tuin uit Schöner Wohnen. Op het eerste gezicht lijkt het of de natuur

• Vijftiender soorten planten en bomen hebben zich in de tuin van Louis Le Roy verenigd tot een harmonisch geheel

A black and white photograph of a dense, overgrown garden path. The path is heavily covered with thick, dark foliage and bushes, creating a tunnel-like effect. A small, light-colored building or structure is visible in the background, partially obscured by the vegetation. The overall scene is very dark and textured.

Meer Jansen had van die grond af moeten blijven. Gewoon niks doen en wachten totdat de natuur zelf de door bouwvak-
gens en laarzen aangestampte grond via het micro-leven onder
de grond luchtig had gemaakt.

[illegible]

Vergif

op een rijtje. De landbouwtechnieken zijn geïnfilteerd in gebieden waar ze niet thuis horen. We hebben nu tuinen die net als weilanden zijn, behalve dat er dan geen koeien in staan. En met die landbouwtechnieken komen de plantenziekten en het vergif.

worden in Nederland enorme hoeveelheden giftige kunststof verzeeld. Zodra we cultuur gaan beoefenen, krijgen we ziekten. De landbouw zet planten neer in pure, ongechoongemaakte grond. En die grond wordt juist een zaaiëd voor onkruid. De natuur ziet de cultuur als een uitdaging om de boel op te ruimen. 'nuit het standpunt van de natuur is een ziekte niet ongunstig. worden de zwakke broeders geluid.

Kijk een boer heeft grasland nodig. Akkoord. Hij moet van die grond even. Maar dat wil nog niet zeggen, dat het veld daarnaast ook gras moet zijn. Het hoeft allemaal niet zo ste-

riël te zijn. Je kunt de natuur niet helemaal zijn gang laten gaan. Je moet het begeleiden, maar dan ook niet meer."

"In hun tuinjies doen de mensen geïmporteerd. Een grasveld moet een ander zijn en in die ster een rond gat moet erin zitten. Het is niet mogelijk om dat in gat tulpen. Dat is fout. Je moet een goed micro-klimaat hebben. Dat kun je bereiken door verschillen. Bovendien maakt de bodem het oppervlak van een tuin groter. Heb je terrassen, dan heb je meer dan een plat vlak. Een eindeloos plat weiland is stomvervelend. Als het grensgebied tussen het weiland en het bos is interessant. Daar vinden de meeste dingen plaats. En

het omgekeerde is ook waar. Als je variaties aanbrengt, dan stimuleer je de natuur. Hier in Nederland maken we het land zo plat als een tafel. Er moeten veel meer terrassen komen. Sijk, Nederland was in principe geen

vlak land, maar voor 90 procent met bossen bedekt. Die bossen hebben we gelliquideerd. Nu hebben ze alle ri-

chels eruit gehaald, de rivieren hebben recht gemaakt en ook de weiden zijn netter en ons levenspatroon is veranderd. Als de architect Plesier van Blom, Hengst en van Pelten wil zetten, dan is dat niet alleen de minste niet in zandgrond maar hier in het natte Frisland. Maar hij zegt hier geen wat onder de waterspiegel bouwen. Ik heb een tuin van 1500 vierkante meter, maar mijn theorieën kun je ook toepassen in een ruimte van 10 bij 10. De grootte is niet belangrijk. De natuur heeft zijn eigen dynamisch proces, juist wat er is, 20 centimeter onder de grond leeft, is belangrijk.

Als deze doordatams erin werk kan worden gedaan, dan is dat de oplossing zoals wij kunnen verplaatsen zoals ze moeten, dan is er geen aanval van de mens met nood Niet

* De huizen aan de Kennedylaan te Heerenveen zijn onttrokken aan het oog door een gordel van groen, een kilometer lang, achttien meter breed, aangelegd op puin en afval.

Geel vlekje

Maar niemand kan het opbrengen om in het begin van zijn uitdaging te blijven. Waarom? Omdat je dat niet in het begin zo'n roosje hebt. Je moet nu toegeven, dat je nu een moeilijke situatie toe groeit. We maken onze tuin een soort binnenhuis. Het gaat om de grammat en veel vlechte, met de verzekering De Krijn- en krooncultuur. Gedoemd om de economie, gecombineerd met de natuur, wat we weten, dat er alleen maar fabrikant in de tuin licht is. Als we ophouden met de chemische troep, dan doen we het met een milieureiniging. En dat kost wat aan milieureiniging. En dat is niet waar. Nu staan boeren ragnierig te kijken naar de veranderingen die we moeten maken.

aan de weg, waarom? Maar
voor al is de mens in de
aan zijn plaats. Het is
frankrijk doen ze het goed
derland is in het buitenland be-
niet als een steriel land. Wij doen
alles overmatig. We spitten waar
te nodig is. In mijn tuin doe ik
en hij wordt steeds gezonder.
zijn jaar geleden was het nog een
dus heb ik nu bloeien de narcissen en
planten die met kanten en
eenschap vormen. Ik heb
en hekel aan gras op zich, omdat
niet anders meer zie. Ik zie in
n grasland geen geschaakte ter-
en, ik zie alleen grasprinsen. Kijk,
in die aan geschaakte woont, kan
Friesland al bij de kinderen-
heerde grasveld. En in de
latom leggen ze niets anders aan
geen meent met kanten en
dereden Heerevenen gaan grasloten?
steden worden steeds meer kan-
en en auto's, ieder vliegt de stad
en wat zie je dan? Gras? Wat ik
Heerevenen heb, gedaan bij de
probleem, in Zwitserland gebouwd

voor niets heeft iemand de regen-
worm die poes laten vallen ge-
noemd. Als de regen niet valt, ge-
noemt de regen niet, en de regen-
worm is de rotzoi in elkaar. Dun-
ken, bloeien zijn flauwekluis. Die zijn er
alleen maar om de economie te ver-
pen, om allerlei apparaten te verfor-
men, een spa, een schoffel en een hark en
dat is het. Het is onbuijs om alles
aan de grond te bliksemen. Laat dat
pauzemaar zitten. Stenen en zand be-
gint het micro-klimaat. De grond bij
de natuurwoud is plattefstampt.
De natuurwoud wachten tot dat het
dynamisch proces van de natuur zich
hersteld heeft. Het bewoning is
versterking van het bewoning. De
moet voor bums en regen, laat die
doele taken en die afgeval blade-
doele taken liggen."

Slakken

Tinde van de theorie. We gaan de tuin in. Het is geen tuin uit Schöner Wohnen. Op het eerste gezicht lijkt het of de natuur ongereemd haar gang heeft kunnen gaan. Maar bij nader aanzien is het een oord voor onherkenbare planten en wezens.

[illegible]

We stappen in de auto en rijden
 naar de Kennedylaan. Links en
 rechts, rechts geleidschouwings, af-
 geweisd door kruisende straten.
 Het is bijzonder. Eentonig eijfelijk.
 Het is de flats en de huizen
 die de straat afgeven. Het is
 en hebben allerlei gekke groen.
 hier. Kijk, de paden zijn van
 en of andere rotzooi. Daar is een
 van van rotzooi tegen een aar-
 de. Het is de kleine heek-
 de kinderen zijn. Ze zijn gevel-
 Het gekke is, dat ze de gevel-
 pad, nou ja, en dan maken wij
 die. Ze zijn van overal geko-
 en 't, puin van overal komen.
 laten we rustig liggen. Binnen
 r daar zit het onder het groen. Is
 niet mooi, meneer? Straks als
 nagelegd is, kun je die rot-
 en niet meer zien.

JAN KOESEN